

1910

1945

2020

Onder de rook van Stork en HEEMAF

Door AB GELLEKINK EN ALWYN VOOGD

Lombok, Radja, Stork en HEEMAF. Enkele interessante sporen van het Nederlands-Indisch verleden in Hengelo. Een andere uiting van dit verleden is de Indische buurt, gelegen in de wijk Weidedorp. Deze wijk ligt direct ten noordwesten van het centrum en wordt omsloten door de vierhoek Weideweg, Bornsestraat, Deldenerstraat en de spoorlijn Almelo-Enschede. De wijk bestaat uit twee delen die qua bebouwing duidelijk van elkaar te onderscheiden zijn: de Indische buurt, gebouwd tussen 1909 en 1963, en het Engelse gedeelte Thiemsland, dat in de eerste helft van de jaren negentig werd gerealiseerd. In de Indische buurt zijn vijftien Oost-Indische en zes West-Indische straatnamen te vinden, terwijl in Thiemsland onder meer geallieerde regimenten zijn vernoemd die betrokken waren bij de bevrijding van Hengelo in het voorjaar van 1945.

Vroege sporen

De eerste sporen van Indische vernoemingen in Hengelo zijn niet te vinden in de wijk Weidedorp, maar leiden naar de Oude Boekeloseweg. Hier in het zuiden van de stad, wat toen nog overwegend platteland was, bevonden zich in de late negentiende eeuw twee kleine buurtjes van elk zo'n tien woningen, die in de volksmond 'Lombok' en 'Radja' genoemd werden.¹ Omdat het begrip Lombok in Nederland pas echt bekendheid kreeg na de Lombok-expeditie van 1894 is het aannemelijk dat beide officieuze benamingen al rond 1900 gangbaar waren.

Een ander spoor van eerdere Indische vernoemingen is te vinden bij het bedrijf Stork. Dit machineproductiebedrijf werd in 1865 opgericht als Gebr. Stork & Co te Borne. In 1868 verhuisde grondlegger Charles Theodorus Stork het bedrijf naar Hengelo. Hij werkte daar samen met zijn broer Juriaan Engelbert Stork en zijn zwager Hendrik Jan Ekker. Met het oog op de opening van het Suezkanaal en de ontwikkelingen in

Voor-Indië reisde Hendrik Jan Ekker in oktober 1869 via Marseille over Egypte naar Voor-Indië, Bombay, Calcutta, Birma, Singapore en uiteindelijk Batavia. De firma was ontevreden met de schriftelijke bescheiden en rapporten uit tweede hand, en bezocht deze gebieden ter oriëntatie, om de behoefte te peilen in het Oosten voor 'de nijverheid van Twenthe' en om relaties aan te knopen. Vervolgens reisde hij via Ceylon en het tijdens zijn reis geopende Suezkanaal (opening op 17 november 1869) terug naar Nederland, waar hij eind april 1870 aankwam.²

Het sociale en innovatieve Stork begon oorspronkelijk met reparatiewerkzaamheden, maar bouwde ook stoommachines voor de textielindustrie. Doordat de Twentse textielindustrie weinig innovatief was, verbreedde Stork de horizon. Het bedrijf fabriceerde onder meer scheepsstoomketels, stoommachines voor gemalen, scheepsschroeven en dieselmotoren. Vanaf 1883 mengde Stork zich ook in de aantrekkelijke markt van

Oost-Indische buurt (Weidedorp)

15 straatnamen

- **Oudste:** Bataviastraat, Celebesstraat, Javastraat en Sumatrastraat (27 september 1909).
- **Nieuwste:** Riouwstraat (16 oktober 1956).
- **Vervallen:**
 - De Borneostraat (27 september 1909) is in 1955 opgeheven vanwege de aanleg van het Mitchamplain.
 - Makassarstraat (20 december 1949) is niet gerealiseerd.

West-Indische buurt (Weidedorp)

6 straatnamen

- Alle straten van dateren van 8 januari 1963.